

نمی‌توان لوپین را با امام‌اوغلو مقایسه کرد

مارین لوپین، رهبر حزب راست افراطی «اجتماع ملی» به اتهام اختلاس از بودجه عمومی به مدت ۵ سال از شرکت در انتخابات منع شد، به این معنی که او دیگر نمی‌تواند در رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۷ شرکت کند. در این میان، در ترکیه، اکرم امام‌اوغلو، شهردار استانبول و قدرتمندترین رقیب رئیس‌جمهور رجب طیب اردوغان است که درست زمانی که خود را برای نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری آماده می‌کند به اتهام فساد بازداشت و زندانی شد. هم لوپین و هم مقامات ترک حالا به یکدیگر اشاره می‌کنند تا اقدامات خود را توجیه کنند. لوپین ادعا می‌کند که پشت اتهامات او انگیزه‌های سیاسی قرار گرفته که دقیقاً همان کاری است که اردوغان با رقبای سیاسی خود می‌کند. مقامات ترک در عوض استدلال می‌کنند که به دادگاه کشاندن یک رقیب سیاسی لزوماً به این معنی نیست که دستگاه قضایی، سیاسی شده و به محکومیت لوپین به‌عنوان شواهدی اشاره می‌کنند که پرونده‌های فساد که اشخاص اپوزیسیون را در بر می‌گیرند در دموکراسی‌های غربی نیز رخ می‌دهند.

هر دو مورد چشم‌اندازهای انتخاباتی مقامات سیاسی مطرح را از بین برده‌اند اما شباهت‌های میان این دو نفر همین‌جا به پایان می‌رسد. طبق رتبه‌بندی‌های بین‌المللی، فرانسه همچنان یک لیبرال دموکراسی با دستگاه قضایی مستقل است. اتهامات مارین لوپین ریشه در یک قانون ضدفساد در سال ۲۰۱۶ دارد؛ قانونی که لوپین از آن حمایت کرد، و به‌معنای پایان دادن به ظرفیت دیرینه فساد سیاسی در فرانسه بود. این قانون بر اساس شواهد گسترده و در چارچوب قانونی واضحی استوار بود و او از طریق روند قانونی در کشوری دموکراتیک با دستگاه قضایی مستقل متهم شده است.

از سوی دیگر، صدای امام‌اوغلو از سوی رژیمی خاموش شده که از دادگاه‌ها به‌عنوان سلاح سیاسی استفاده می‌کند. ترکیه نمونه واقعی از اقتدارگرایی رقابتی است؛ جایی که قدرت در دست اردوغان متمرکز شده و دستگاه قضایی به‌طور مرتب در جهت دفع تهدیدهای سیاسی عمل می‌کند.

سیستم قضایی ترکیه مدت‌هاست که تحت تاثیر نفوذ سیاسی قرار داشته اما این گرایش‌های سیاسی در دوران اردوغان رشد شدیدی پیدا کرده. از سال ۲۰۱۰، اردوغان به‌طور سیستماتیک دادگاه‌ها را با وفاداران خود پر کرده است. پس از تلاش شکست‌خورده برای کودتا در سال ۲۰۱۶، این روند به‌شدت افزایش پیدا کرد. هزاران نفر از قضات و دادستان‌ها پاکسازی شدند و با افرادی جایگزین شدند که با اهداف اردوغان همسو بودند و عملاً دستگاه قضایی را به ابزاری برای کنترل سیاسی تبدیل کردند.

قوانین گسترده ضدتوروسم به‌طور مرتب برای ساکت کردن صدای منتقدان، جرم‌انگاری مخالفان و دادگاهی کردن رهبران اپوزیسیون با اتهامات مهم و ساختگی به‌کار برده می‌شوند.

تلاش برای خارج کردن امام‌اوغلو از مسیر سیاسی به‌دقت هماهنگ شده بود. چندروز پیش از دستگیری، دانشگاه استانبول، دانشگاهی که امام‌اوغلو در آن درس خوانده بود، مدرک تحصیلی او را باطل کرد و صلاحیت او را برای ریاست جمهوری تحت قوانین ترکیه که نیازمند مدرک دانشگاهی است را از بین برد. روز بعد او به اتهام فساد دستگیر شد.

این روند با سوءاستفاده‌های بسیاری همراه بود. در یک مورد، یک قاضی که از صدور حکم سنگین امتناع کرده بود، ناگهان به دادگاه دیگری انتقال داده شد. در موردی دیگر، رئیس یک دانشگاه که مدرک تحصیلی امام‌اوغلو را تأیید کرده بود مجبور به استعفا شد. مهلت‌های زمانی نادیده گرفته شدند و مجازات در نظر گرفته‌شده عمدتاً نامتناسب بودند و در مقایسه با موارد مشابه بسیار سخت‌گیرانه‌تر. وکلای امام‌اوغلومی گویند حتی اجازه دسترسی به پرونده را نداشتند و جزئیات کلیدی را از حامیان اردوغان در شبکه‌های تلویزیونی و فضای مجازی دریافت می‌کردند. آنها استدلال می‌کنند که این پرونده کاملاً بر اساس شواهد ناشناس است، نه شواهد محکم و قوی.

این اجرای قانون نیست، بلکه جنگ سیاسی در لباس روند قانونی است. امام‌اوغلو اولین قربانی هم نیست. صلاح‌الدین دمیرتاش، رهبر مشترک سابق حامی کردها در حزب دموکراتیک خلق‌ها پس از مخالفت با پیشنهاد اردوغان برای ریاست جمهوری اجرایی از سال ۲۰۱۶ در زندان است.

مقایسه لوپین با امام‌اوغلو به دیکتاتورهایی مانند اردوغان آنچه را که می‌خواهد می‌دهد؛ موضوعی برای مشروعیت‌بخشیدن به سرکوب‌هایش.

آرمین منتزری

دبیر گروه دیپلماسی و بین‌الملل

چین روز جمعه گذشته در واکنش به تعرفه‌های جدید دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، محدودیت‌های صادراتی بر عناصر نادر خاکی اعمال کرد. این اقدام که بخشی از پاسخ گسترده پکن به افزایش تعرفه‌های آمریکا بر کالاهای چینی به ۵۴ درصد است، تنش‌های تجاری میان دو غول اقتصادی جهان را به سطح جدیدی رسانده و صنایع کلیدی آمریکا را در تنگنا قرار داده است. وزارت بازرگانی چین اعلام کرد که از ۱۶ فروردین، صادرات هفت دسته از عناصر نادر خاکی شامل ساماریوم، گادولینیوم، تربیم، دیسپروزیوم، لوتیوم، اسکاندیوم و ایتربیم به آمریکا تحت کنترل قرار می‌گیرد. این محدودیت‌ها نه تنها مواد خام معدنی، بلکه محصولات نهایی مانند آهنرباهای دائمی را نیز در بر می‌گیرد که در تولید تسلیحات، خودروهای الکتریکی، و تجهیزات الکترونیکی نقش حیاتی دارند. این تصمیم همزمان با اعمال تعرفه ۳۴ درصدی چین بر تمامی کالاهای وارداتی از آمریکا اجرایی شد. چین با تولید حدود ۹۰ درصد از عناصر نادر خاکی جهان، بر زنجیره تأمین این مواد استراتژیک تسلط دارد. این عناصر در صنایعی مانند دفاع، انرژی پاک و الکترونیک کاربرد گسترده‌ای دارند. در مقابل، آمریکا تنها یک معدن فعال در این زمینه دارد و به شدت به واردات از چین وابسته است. تحلیلگران معتقدند جایگزینی این مواد در کوتاه‌مدت تقریباً غیرممکن است، زیرا فرآیند بالایش آنها پیچیده و تحت سلطه چین است.

شرکت‌های بزرگی مانند لاکهید مارتین، تسلا و اپل که به این مواد معدنی وابسته هستند، با چالش تأمین مواجه شده‌اند. مل سنلرسون، مدیر شرکت آمریکن ریر ارث، این اقدام را «استراتژیک و هدفمند» خواند و گفت: «چین دقیقاً موادی را هدف گرفته که ستون فقرات اقتصاد و امنیت ملی آمریکا هستند.» این اقدام چین احتمالاً تلاش‌های غرب برای ایجاد زنجیره‌های تأمین مستقل را تسریع می‌کند. شرکت‌هایی مانند اپایوکوپ در نبراسکا و فینیکس تیلینگز در ماساچوست پروژه‌هایی برای استخراج و بازیافت این مواد آغاز کرده‌اند. اما مدیران این شرکت‌ها اذعان دارند که رسیدن به ظرفیت تولید قابل‌توجه سال‌ها زمان می‌برد. در همین حال، برخی تحلیلگران معتقدند این محدودیت‌ها می‌تواند به افزایش قیمت‌ها و تورم در آمریکا منجر شود.

بازارهای جهانی نیز از این تحولات بی‌تأثیر نمانده‌اند. شاخص اس اندپی ۵۰۰، در هفته گذشته ۹ درصد افت کرد که بدترین عملکرد از زمان همه‌گیری کرونا بود. چین در بیانیه‌ای از آمریکا خواست تا «از اقدامات اشتباه دست بکشد و با گفت‌وگوی برابر اختلافات را حل کند»، اما اظهارات ترامپ مبنی بر عدم عقب‌نشینی نشان می‌دهد که این رویارویی احتمالاً ادامه خواهد داشت. این تحولات در حالی رخ می‌دهد که جهان نظاره‌گر پیامدهای این جنگ تجاری بر اقتصاد جهانی است. آیا این محدودیت‌ها به مذاکرات سازنده منجر خواهد شد یا تنش‌ها را عمیق‌تر خواهد کرد؟ پاسخ این پرسش در ماه‌های آینده روشن خواهد شد.

۱۵ عنصر که به اسم لاتانیدها معروف هستند که در ردیف ششم جدول تناوبی مندلیف، در پایین و تقریباً به شکل پاورقی قرار گرفتند. اگر این عناصر با موادی مثل ایتربوم و اسکاندیوم ترکیب شوند، عناصری ایجاد می‌کنند که به آنها عناصر نادر خاکی گفته می‌شود. این عناصر در مقدار خیلی کم استفاده می‌شوند اما اهمیت‌شان در حوزه‌های دفاعی و

زئوپلیتیک عناصر

نیاز صنایع و فناوری نظامی و صنعتی جدید، عناصر نادر

می‌گیرد. استان جیانگ‌ژی به تنهایی تقریباً ۵۰ درصد از عناصر خاکی نادر متوسط و سنگین چین را تولید می‌کند. با وجود اینکه چین دارای منابع فراوان و معادن بزرگ است و با کنترل مراحل پردازشی که عناصر را از بقیه سنگ‌هایی که در معادن یافت می‌شوند حذف می‌کند، انحصار شکننده‌ی خود را در عرضه جهانی عناصر نادر به دست آورده است. این کنترل چین، خطر عرضه جهانی را به همراه داشته است. برای مثال در سال ۲۰۱۰ زمانی که چین به‌طور ناگهانی صادرات سنگ‌های معدنی، نمک‌ها و فلزات خاکی کمیاب را به ژاپن، که مصرف‌کننده اصلی بود، متوقف کرد، جهان در شوک فرو رفت. ایالات متحده که بسیاری از محصولات نهایی را که ژاپن با عناصر خاکی نادر تولید می‌کند وارد می‌کند، تأثیر ثانویه‌ی این تصمیم چین را احساس کرد. اگر چه این ممنوعیت موقتی بود، اما موجی از شوک را در جامعه جهانی ایجاد کرد و کشورها و تولیدکنندگان را بر آن داشت تا برای یافتن، توسعه یا بازگشایی منابع جایگزین عناصر نادر تلاش کنند.

ایالات متحده، تا حدی به دلیل احتیاط در این خصوص که مبادا فناوری دفاعی‌اش به چین متکی شود، پرونده‌ای را در سازمان تجارت جهانی علیه چین راه‌اندازی کرد و پیروز شد و در سال ۲۰۱۵ پکن سهمیه خود در صادرات عناصر نادر را حذف کرد. اما در سال‌هایی که از ممنوعیت صادرات به ژاپن می‌گذرد، بقیه جهان در جست‌وجوی منابعی خارج از چین موفقیت‌های اندکی داشته است. استرالیا توانست تولید عناصر نادر سبک را با راه‌اندازی یک مرکز پردازش جدید و بحرانباز ریزت محیطی در مالتز افزایش دهد. شرکت معدنی Molycorp ایالات متحده، معدن Mountain Pass در کالیفرنیا را در سال ۲۰۱۲ بازگشایی کرد، اما تنها سه سال بعد اعلام ورشکستگی کرد و این معدن تعطیل شد. چین هنوز اکثریت قریب به اتفاق تولید عناصر نادر را در اختیار دارد و برای برخی از عناصر کلیدی نادر متوسط و سنگین مانند دیسپروزیوم و تربیوم که برای تولید آهنرباهای مادام‌العمر در خودروهای الکتریکی و توربین‌های بادی ضروری هستند، بیش از ۹۸ درصد عرضه جهانی عملاً در اختیار چین است.

از سال ۲۰۱۵ قیمت بسیاری از عناصر خاکی نادر نسبتاً ثابت ماند و به این ترتیب پروژه‌های جدید به ندرت از نظر

فناوری‌های جدید و بالقوه مخرب، بسیار زیاد است. ضمن اینکه چین روی اکثر بازار این عناصر کنترل دارد. بنابراین خیلی طبیعی است که آمریکایی‌ها خیلی به این عناصر توجه کنند و همین توجه باعث می‌شود که این عناصر به لحاظ ژئوپلیتیکی هم اهمیت پیدا کنند.

عناصر نادر زمین در حال حاضر بیشتر در صنایع نظامی و خودروهای الکتریکی استفاده می‌شوند. با توجه به اینکه جهان در حال گذار از استفاده از انرژی‌های فسیلی به سمت استفاده از انرژی‌های پاک است و حمل و نقل در جهان نیز به‌طور کامل در حال تحول است، بنابراین، استخراج این عناصر که برای این تکنولوژی‌ها خیلی حیاتی هستند اهمیت پیدا می‌کند و در نتیجه این عناصر و بر خورداری از آنها بر روی دینامیک‌های ژئوپلیتیکی جهان اثر می‌گذارد. تا اطلاع ثانوی، چین روی بازار این عناصر کنترل خواهد داشت بنابراین منفعت نخست را خواهد برد اما موضوع این است که تقاضا برای این عناصر به تدریج در خود چین هم زیاد شده است؛ بنابراین کنترل چین هم کم و کمتر می‌شود و کشورها به‌ناچار به سمت منابع جدید حرکت خواهند کرد. معمولاً اغلب کارشناسان این عناصر نادر را در یک گروه قرار می‌دهند اما واقعیت این است که هر کدام از این عناصر ویژگی‌های منحصر به‌فردی دارند. بنابراین این تفاوت ویژگی‌ها باعث می‌شود که برای موارد استفاده متفاوت‌شان، بازارهای متنوع و متفاوتی هم شکل بگیرد. برای مثال این عناصر در نورپردازی و اپتیک، نمایشگرهای الکترونیکی و یا آهن‌رباهای دائمی و سیستم‌های هدایت و ناوبری، کاربرد دارند و برای هر کاربردی عنصری خاص و یا ترکیبی از عناصر خاص استفاده می‌شود.

نکته دیگر اینکه همه این عناصر رانمی‌شود در یک مکان پیدا کرد. این عناصر در مکان‌های مختلف و با غلظت‌های مختلف پیدا می‌شوند و اینطور نیست که همه را بتوان یکجا پیدا کرد. این انواع مختلف کانی‌ها معمولاً بر اساس وزن به دو زیرگروه تقسیم می‌شوند: عناصر خاکی نادر سبک (LREE) و عناصر خاکی نادر سنگین (HREE). چین نیز یک زیرگروه اضافی به اسم عناصر خاکی نادر متوسط (MREE) اضافه کرده است.

پادشاه عناصر نادر خاک

چین تقریباً دارای یک سوم ذخایر عناصر نادر در جهان است و اخیراً تسلط خود را بر این بخش تثبیت کرده است. پس از کشف ذخایر جدید در چین در دهه ۱۹۶۰، حدود ۳۰ سال طول کشید تا چین بتواند از ایالات متحده، که آن زمان بزرگترین تولیدکننده عناصر نادر در جهان بود، پیشی بگیرد. تولید عناصر خاکی نادر در چین هم از نظر جغرافیایی بر اساس انواع تقسیم می‌شود و هم اینکه در معادن انگشت‌شماری به شدت متمرکز شده است. مغولستان داخلی تقریباً ۷۰ درصد از تولید عناصر خاکی نادر سبک چین را در قالب یک معدن در خود جای داده است.

معدن بانوتو ابیان اوبو تولید بیش از ۵۰ درصد از تمام عناصر نادر چین را برعهده دارد. در جنوب چین، که برای اولین بار در دهه ۱۹۶۰ میلادی در آن معادن عناصر نادر سنگین کشف شد، بیشترین تولید این عناصر صورت

